

UCHWAŁA Nr 533 RADY MINISTRÓW

z dnia 13 grudnia 1961 r.

w sprawie obsługi prawnej przedsiębiorstw państwowych, zjednoczeń oraz banków państwowych.

§ 1. Obsługa prawna przedsiębiorstw państwowych, zjednoczeń (jednostek równorzędnych) oraz banków państwowych, zwanych dalej w skróceniu „przedsiębiorstwami”, obejmuje:

- 1) udzielanie porad, opinii i wyjaśnień w sprawach dotyczących stosowania obowiązujących przepisów prawnych;
- 2) opracowywanie i opiniowanie projektów umów i innych aktów wywołujących skutki prawne oraz opracowywanie pism procesowych;
- 3) opracowywanie i opiniowanie pod względem prawnym zarządzeń, instrukcji i regulaminów;
- 4) zastępstwo w postępowaniu sądowym, arbitrażowym, administracyjnym oraz przed innymi organami orzekającymi.

§ 2. 1. Obsługę prawną przedsiębiorstw wykonują radcowie prawni. Niektóre czynności z zakresu obsługi prawnej mogą wykonywać referenci prawni oraz inne osoby zgodnie z wytycznymi, o których mowa w ust. 3.

2. Przedsiębiorstwa obowiązane są ustalić organizację swej obsługi prawnej w sposób odpowiadający warunkom i potrzebom przedsiębiorstwa, kierując się wymaganiami oszczędnej organizacji i wytycznymi jednostki nadrzędnej.

3. Prezes Rady Ministrów ustali ogólne zasady organizacji obsługi prawnej przedsiębiorstw.

§ 3. 1. Radca prawny wykonując obsługę prawną przedsiębiorstwa powinien w szczególności:

- 1) informować kierownictwo i komórki organizacyjne przedsiębiorstwa o treści nowych aktów normatywnych, dotyczących działalności przedsiębiorstwa;
- 2) informować organy samorządu robotniczego o treści opublikowanych aktów normatywnych, dotyczących ich zakresu działania;
- 3) zwracać uwagę kierownictwa i poszczególnych komórek organizacyjnych przedsiębiorstwa na stwierdzone fakty naruszenia prawa oraz udzielać im wyjaśnień co do właściwego sposobu postępowania, usunięcia naruszeń prawa i konsekwencji, jakie należy wyciągnąć w stosunku do osób winnych takich naruszeń;
- 4) udzielać wskazówek co do sposobu zbierania materiałów potrzebnych do wykazania winy w razie popełnienia

przestępstwa na szkodę przedsiębiorstwa oraz materiałów potrzebnych do uzasadnienia jego roszczeń majątkowych lub do obrony interesów w postępowaniu sądowym, arbitrażowym lub administracyjnym i nadzorować należyte wykonywanie tych czynności, a w przypadku szkody wynikłej z przestępstwa — przedstawić kierownictwu przedsiębiorstwa wnioski co do zabezpieczenia roszczeń i wszczęcia właściwych kroków sądowych;

- 5) czuwać nad wszechstronnym postępowaniem egzekucyjnym dotyczącym należności przedsiębiorstwa.

2. Do obowiązków radców prawnych zatrudnionych w jednostce nadrzędnej (zjednoczeniu) należy ponadto czuwanie nad prawidłowością obsługi prawnej przedsiębiorstw zgrupowanych w zjednoczeniu oraz wykonywanie obsługi prawnej zgrupowanych przedsiębiorstw w zakresie, w jakim obsługa ta obciąża jednostkę nadrzędną, zgodnie z wytycznymi, o których mowa w § 2 ust. 3.

3. W razie gdy radca prawny z uzasadnionych powodów nie może zastąpić przedsiębiorstwa w postępowaniu sądowym, arbitrażowym lub administracyjnym albo gdy postępowanie to toczy się poza siedzibą jednostki, radca prawny powinien przedstawić swemu zwierzchnikowi wniosek co do zorganizowania zastępstwa w tym postępowaniu z uwzględnieniem przepisów niniejszej uchwały i wytycznych, o których mowa w § 2 ust. 3. Na zlecenie jednostki nadrzędnej lub na podstawie zawartych porozumień pomiędzy przedsiębiorstwami radca prawny obowiązany jest zastępować inne przedsiębiorstwo podległe tej samej jednostce nadrzędnej w postępowaniu sądowym, arbitrażowym lub administracyjnym, toczącym się w siedzibie przedsiębiorstwa zatrudniającego radcę prawnego.

§ 4. 1. Dyrektorzy przedsiębiorstw powinni:

- 1) zasięgać opinii prawnej:
 - a) przy zawieraniu umów nietypowych i opracowywaniu wzorów umów typowych oraz projektów takich zarządzeń, instrukcji i regulaminów, które dotyczą stosunków prawnych przedsiębiorstwa,
 - b) przed skierowaniem sprawy do sądu, komisji arbitrażowej lub innego organu orzekającego,
 - c) gdy zachodzą wątpliwości, czy roszczenie majątkowe pracownika lub innej osoby jest prawnie uzasadnione,

- d) gdy umowa o pracę ma być rozwiązana bez wypowiedzenia,
- e) gdy zachodzi podejrzenie popełnienia przestępstwa na szkodę przedsiębiorstwa albo gdy w związku ze wszczętym śledztwem ujawnione zostały okoliczności wskazujące na potrzebę wniesienia powództwa cywilnego,
- f) gdy na podstawie przepisów o dostawach, robotach i usługach na rzecz jednostek państwowych zamówienie ma być powierzone jednostce gospodarki nie uspołecznionej,
- g) przed wydaniem postanowienia o umorzeniu wierzytelności lub o spisaniu na straty ubytków w mieniu przedsiębiorstwa, jeśli zachodzi przypuszczenie, że ubytki te powstały z winy nie ujawnionych sprawców,
- h) przed przekazaniem nieodpłatnym lub sprzedażą przedmiotów mających charakter środka trwałego,
 - i) przed zgłoszeniem wniosku o wszczęcie postępowania wywłaszczeniowego lub nabyciem nieruchomości w drodze umowy kupna albo zamiany przewidzianej w art. 6 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (Dz. U. z 1961 r. Nr 18, poz. 94);

2) zlecać zastępstwo w postępowaniu sądowym i arbitrażowym osobie wykonującej obsługę prawną przedsiębiorstwa.

2. Właściwy minister, kierując się szczególnymi potrzebami podległych przedsiębiorstw, może rozszerzyć określony w ust. 1 zakres spraw, w których dyrektorzy przedsiębiorstw powinni zasięgać opinii prawnej.

§ 5. 1. Nie wolno wydawać radcy prawnemu poleceń co do treści żądanej od niego opinii prawnej. Radca prawny powinien udzielać opinii w zasadzie na piśmie.

2. Radcy prawnemu nie należy zlecać wykonywania czynności wykraczających poza zakres obsługi prawnej.

§ 6. Radcą prawnym może być osoba, która:

- 1) ukończyła wyższe studia prawnicze,
- 2) była co najmniej przez okres 3 lat zatrudniona w jednostce gospodarki uspołecznionej, w administracji gospodarczej, w organach prezydów rad narodowych lub w innych organach państwowych,
- 3) odbyła aplikację sądową lub arbitrażową,
- 4) złożyła egzamin na stanowisko radcy prawnego i której dotychczasowa praca oraz postawa obywatelska daje rękojmię należytego wykonywania obowiązków radcy prawnego.

§ 7. 1. Radcą prawnym może być również osoba:

- 1) wpisana na listę adwokatów lub posiadająca kwalifikacje do uzyskania wpisu na tę listę albo
- 2) która ukończyła wyższe studia prawnicze i co najmniej przez 5 lat pełniła służbę referendarską w naczelnym organach administracji państwowej na stanowiskach związanych z pracami ustawodawczymi lub z obsługą prawną tych organów, albo
- 3) która ukończyła wyższe studia prawnicze, pracowała przez 5 lat w prezydiach rad narodowych, w tym co najmniej przez 2 lata zajmowała stanowiska kierownika komórki prawnej prezydium, radcy prawnego prezydium lub radcy prawnego do spraw zastępstwa sądowego albo przez 4 lata stanowisko samodzielnego referenta prawnego.

2. Nie mogą być radcami prawnymi:

- 1) adwokaci wykonujący zawód adwokacki,
- 2) pozostający w służbie czynnej:
 - a) sędziowie, prokuratorzy, notariusze, asesorowie sądowi lub prokuratorzy,
 - b) pracownicy orzecznictwa w komisjach arbitrażowych.

3. Pracownicy naczelnych i terenowych organów administracji państwowej mogą być radcami prawnymi przedsiębiorstw tylko za zezwoleniem kierownika organu, w którym są zatrudnieni. Przy udzielaniu zezwoleń należy stosować przepisy uchwały nr 361 Rady Ministrów z dnia 13 września 1961 r. w sprawie dodatkowego zatrudniania pracowników instytucji naukowych, urzędów i instytucji państwowych w innych zakładach pracy (Monitor Polski Nr 73, poz. 309).

§ 8. 1. Zatrudnienie radcy prawnego następuje w drodze zawarcia z nim umowy o pracę. W umowie należy określić tygodniową ilość godzin zatrudnienia radcy prawnego.

2. Przed zatrudnieniem danej osoby na stanowisku radcy prawnego przedsiębiorstwo obowiązane jest skierować wniosek do prezesa okręgowej komisji arbitrażowej o wpisanie tej osoby na listę radców prawnych jako radcę prawnego przedsiębiorstwa.

§ 9. 1. Listę radców prawnych zatrudnionych w przedsiębiorstwach mających siedzibę na terenie działania danej okręgowej komisji arbitrażowej prowadzi prezes tej komisji arbitrażowej.

2. Wpis na listę radców prawnych następuje na wniosek dyrektora przedsiębiorstwa. Do wniosku należy dołączyć:

- 1) dokumenty stwierdzające, że osoba, która ma być wpisana na listę radców prawnych, spełnia wymagania określone w § 6 lub § 7 oraz
- 2) projekt umowy o pracę.

Do wniosku o wpisanie na listę radców prawnych adwokata należy ponadto dołączyć stwierdzenie właściwej rady adwokackiej o niewykonywaniu przez niego praktyki adwokackiej.

3. Wpis na listę radców prawnych powinien nastąpić w ciągu 14 dni od daty zgłoszenia wniosku. O dokonany wpis należy zawiadomić przedsiębiorstwo.

4. Na liście radców prawnych oznacza się przedsiębiorstwo, w którym osoba wpisana pełni funkcje radcy prawnego.

§ 10. 1. W razie złożenia wniosku o wpis na listę radców prawnych osoby nie spełniającej wymagań określonych w § 6 lub § 7 prezes okręgowej komisji arbitrażowej nie wpisze zgłoszonej osoby na listę radców prawnych i zawiadomi o tym w ciągu 14 dni przedsiębiorstwo, które wniosek złożyło, podając przyczyny niedokonania wpisu.

2. Przedsiębiorstwo lub osoba objęta wnioskiem może zwrócić się do prezesa okręgowej komisji arbitrażowej o zmianę decyzji, przedstawiając odpowiednie dowody i wyjaśnienia. O ile prezes okręgowej komisji nie zmieni swej decyzji, przedstawia w terminie 7-dniowym sprawę Prezesowi Głównej Komisji Arbitrażowej. Prezes Głównej Komisji Arbitrażowej może zarządzić wpis na listę radców prawnych lub skierować sprawę do decyzji zespołu składającego się z przedstawicieli:

- 1) Prezesa Głównej Komisji Arbitrażowej,
- 2) ministra, któremu podlega zainteresowane przedsiębiorstwo (prezydium właściwej wojewódzkiej rady narodowej — jeżeli chodzi o przedsiębiorstwa podległe radom narodowym),
- 3) Ministra Finansów,
- 4) Ministra Sprawiedliwości,
- 5) zarządu głównego właściwego związku zawodowego,
- 6) Zarządu Głównego Zrzeszenia Prawników Polskich.

3. O terminie rozpatrywania sprawy przez zespół, o którym mowa w ust. 2, powinna być zawiadomiona osoba, której sprawa dotyczy, oraz przedsiębiorstwo, które złożyło wniosek o wpis na listę radców prawnych. Rozpatrzenie sprawy przez zespół powinno nastąpić przed upływem 15 dni od daty skierowania sprawy do rozpatrzenia przez zespół.

4. Od decyzji zespołu, o którym mowa w ust. 2, przedsiębiorstwo lub osoba zainteresowana może odwołać się w terminie 7-dniowym do zespołu odwoławczego. Skład zespołu

lu odwoławczego ustali Prezes Rady Ministrów. W skład zespołu odwoławczego powinien wchodzić przedstawiciel Centralnej Rady Związków Zawodowych.

5. W postępowaniu przed zespołami, o których mowa w ust. 2 i 4, stosuje się odpowiednio przepisy kodeksu postępowania administracyjnego.

§ 11. 1. W razie gdy przedsiębiorstwo zamierza zatrudnić na stanowisku radcy prawnego osobę, która jest radcą prawnym w innym przedsiębiorstwie, wówczas we wniosku, o którym mowa w § 9 ust. 2, należy podać nazwę tego przedsiębiorstwa, a do wniosku dołączyć jedynie projekt umowy o pracę.

2. W razie otrzymania wniosku o wpis jako radcy prawnego osoby, która w przedsiębiorstwie zgłaszającym i w przedsiębiorstwach już go zatrudniających miałaby pracować w wymiarze przekraczającym półtora etatu, prezes okręgowej komisji arbitrażowej nie dokona na liście radców prawnych wpisu zatrudnienia radcy prawnego w zgłaszającym przedsiębiorstwie i zawiadomi o tym przedsiębiorstwo i jego jednostkę nadrzędną. Przepisy § 10 ust. 2—5 stosuje się odpowiednio.

§ 12. Osoba nie wpisana na liście radców prawnych jako radca prawny danego przedsiębiorstwa nie może w nim pełnić funkcji radcy prawnego.

§ 13. W dokumencie pełnomocnictwa radcy prawnego należy zamieszczać dane dotyczące wpisu na liście radców prawnych, jako radcy prawnego danego przedsiębiorstwa.

§ 14. 1. W razie ujawnienia: faktów nienależytego wykonywania obowiązków radcy prawnego, naruszenia przepisów § 7 ust. 2 lub 3 albo okoliczności podrywających zaufanie wymagane od pracownika pełniącego funkcje radcy prawnego, prokurator wojewódzki, prezes sądu wojewódzkiego lub przewodniczący delegatury Najwyższej Izby Kontroli może skierować wniosek o rozpatrzenie sprawy przez zespół, o którym mowa w § 10 ust. 2.

2. Prezes okręgowej komisji arbitrażowej zawiadamia Prezesa Głównej Komisji Arbitrażowej o ujawnieniu faktów, o których mowa w ust. 1. Prezes Głównej Komisji Arbitrażowej może skierować wniosek o rozpatrzenie sprawy przez zespół, o którym mowa w § 10 ust. 2.

3. Po zapoznaniu się z materiałami przedstawionymi przez wnioskodawcę i wyjaśnieniami osoby zainteresowanej zespół może w razie stwierdzenia zasadności zarzutów, w zależności od ich wagi, udzielić radcy prawnemu upomnienia, nagany lub zagrożić skreśleniem z listy radców prawnych w razie dalszego naruszania obowiązków, a w razie stwierdzenia, że radca prawny nie daje rękojmi należytego wykonywania obowiązków lub naraża interes społeczny na szkodę — skreślić radcę prawnego z listy. O decyzji zespół zawiadamia dyrektora przedsiębiorstwa, w którym zatrudniony jest radca prawny, oraz jednostkę nadrzędną przedsiębiorstwa.

4. Przepisy § 10 ust. 4 i 5 stosuje się odpowiednio.

5. Osoba skreślona z listy radców prawnych nie może wykonywać funkcji radcy prawnego i nie może ubiegać się o ponowne objęcie tych funkcji w okresie, który określi zespół w decyzji o skreśleniu radcy prawnego z listy.

§ 15. 1. O wypowiedzeniu umowy o pracę z radcą prawnym oraz o rozwiązaniu umowy bez wypowiedzenia dyrektor przedsiębiorstwa obowiązany jest zawiadomić jednostkę nadrzędną.

2. O rozwiązaniu umowy o pracę z radcą prawnym przedsiębiorstwo zawiadamia prezesa okręgowej komisji arbitrażowej.

§ 16. 1. W przedsiębiorstwach, w których zgodnie z wytycznymi, o których mowa w § 2 ust. 3, zbędne jest zatrudnienie radcy prawnego, oraz komórkach prawnych przedsiębiorstw, kierowanych przez radcę prawnego, mogą być zatrudnieni referenci prawni.

2. Referentem prawnym może być osoba, która ukończyła wyższe studia prawnicze. Zatrudnienie referenta prawnego następuje w drodze zawarcia z nim umowy o pracę w pełnym wymiarze godzin pracy.

3. Jeżeli czynności obsługi prawnej nie wypełniają całego czasu pracy referenta prawnego, mogą mu być dodatkowo zlecone inne czynności odpowiadające jego kwalifikacjom.

4. Przypadki, w których przedsiębiorstwa mogą zatrudniać referentów prawnych, oraz zakres działania referentów prawnych określa wytyczne, o których mowa w § 2 ust. 3.

§ 17. 1. Przedsiębiorstwo obowiązane jest udzielać referentowi prawnemu zwolnienia od pracy na dwa dni w tygodniu w celu odbywania aplikacji sądowej lub arbitrażowej przez okres potrzebny do odbycia takiej aplikacji.

2. Zwolnienia od pracy przewidziane w ust. 1 nie powodują zmniejszenia wynagrodzenia referenta prawnego.

§ 18. 1. Egzaminy, o których mowa w § 6 pkt 4, składa się przed komisją złożoną z prezesa okręgowej komisji arbitrażowej lub wyznaczonego przez niego arbitra jako przewodniczącego oraz z sędziego wyznaczonego przez prezesa sądu wojewódzkiego, przedstawiciela prezydium wojewódzkiej rady narodowej i przedstawiciela Zrzeszenia Prawników Polskich.

2. Wniosek o dopuszczenie do egzaminu składa się prezesowi okręgowej komisji arbitrażowej.

3. W razie odmowy dopuszczenia do egzaminu osoba zainteresowana może żądać rozpatrzenia sprawy przez zespół, o którym mowa w § 10 ust. 2.

4. W razie negatywnego wyniku egzaminu komisja może zezwolić na ponowne jego składanie po upływie 6 miesięcy.

5. Prezes Głównej Komisji Arbitrażowej określi w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości szczegółowy zakres i tryb składania egzaminu.

§ 19. 1. Mogą być nadal zatrudnione w dotychczasowym miejscu pracy, jako radcowie prawni, osoby, które mają ukończone wyższe studia prawnicze i w dniu wejścia w życie uchwały co najmniej przez 2 lata wykonywały jako zajęcie główne obsługę prawną (czynności radcy prawnego) w jednostkach gospodarki społecznej.

2. Osoby, o których mowa w ust. 1, podlegają jednak skreśleniu z listy radców prawnych, jeżeli do dnia 31 grudnia 1962 r. nie złożą egzaminu z posiadania znajomości prawa w zakresie niezbędnych do wykonywania czynności radcy prawnego w trybie określonym w § 18. Od wymagania złożenia egzaminu zwolnione są:

- 1) osoby, które ukończyły wyższe studia prawnicze i przed dniem wejścia w życie uchwały wykonywały jako zajęcie główne czynności obsługi prawnej w jednostkach gospodarki społecznej co najmniej przez 5 lat;
- 2) osoby, które odbyły aplikację sądową, arbitrażową, prokuratorską, notarialną lub w b. Prokuraturii Generalnej albo w b. organach zastępstwa prawnego, zakończoną przepisnymi egzaminami, i przed wejściem w życie uchwały co najmniej przez 2 lata, zatrudnione były w jednostkach gospodarki społecznej lub administracji gospodarczej.

Osoby, które złożyły egzamin lub są zwolnione od obowiązku jego złożenia, nabywają pełne prawa radców prawnych.

§ 20. 1. Adwokaci, wykonujący zawód adwokacki, mogą w okresie do dnia 31 grudnia 1963 r. łączyć wykonywanie tego zawodu z funkcjami radców prawnych w przedsiębiorstwach, w których funkcje te wykonywali w dniu wejścia w życie uchwały, z tym że łączny wymiar godzin pracy w charakterze radców prawnych nie może przekraczać 46 godzin tygodniowo.

2. Adwokaci pełniący funkcje radców prawnych nie mogą podejmować się obrony osób oskarżonych o popełnienie

przestępstwa gospodarczego ani też prowadzić spraw, które kolidują z interesami przedsiębiorstwa, jego jednostek nadrzędnych lub jednostek podległych.

§ 21. 1. Osoby, które nie ukończyły wyższych studiów prawniczych, lecz mają co najmniej średnie wykształcenie i przed dniem wejścia w życie uchwały wykonywały co najmniej przez 5 lat jako zajęcie główne obsługę prawną w jednostkach gospodarki uspołecznionej, mogą być zatrudnione na stanowiskach referentów prawnych. Osoby te podlegają zwolnieniu ze stanowiska referenta prawnego, jeżeli do dnia 31 grudnia 1962 r. nie złożą egzaminu z posiadania znajomości prawa w zakresie niezbędnym do wykonywania czynności referenta prawnego.

2. Zaświadczenia o możliwości zajmowania stanowiska referenta prawnego w przypadkach określonych w ust. 1 wydaje prezes okręgowej komisji arbitrażowej na wniosek osoby zainteresowanej.

3. W razie odmowy wydania zaświadczenia osoba zainteresowana może żądać rozpatrzenia sprawy przez zespół, o którym mowa w § 10 ust. 2.

4. Do egzaminów, o których mowa w ust. 1, stosuje się przepis § 18 ust. 5.

§ 22. 1. Osoby wykonujące czynności obsługi prawnej (radcowie prawni) w dniu wejścia w życie uchwały mogą wykonywać dotychczasowe funkcje, jeżeli przedsiębiorstwo w ciągu 2 miesięcy od dnia wejścia w życie uchwały złoży wniosek o wpis tych osób na listę radców prawnych. Tracą jednak prawo wykonywania funkcji radcy prawnego w razie ostatecznej odmowy wpisu na listę radców prawnych (§§ 10 i 11).

2. Do wniosku, o którym mowa w ust. 1, należy dołączyć:

- 1) dokumenty stwierdzające, że osoba, która ma być wpisana na listę radców prawnych, spełnia wymagania określone w § 7 lub w § 19,

- 2) stwierdzenie przedsiębiorstwa zgłaszającego wniosek dotyczące tygodniowego wymiaru godzin pracy radcy prawnego,

- 3) oświadczenie zainteresowanej osoby co do zatrudnienia w innych jednostkach organizacyjnych z podaniem tygodniowego wymiaru godzin pracy.

3. Osoby, określone w § 21 ust. 1, wykonujące w dniu wejścia w życie uchwały obsługę prawną przedsiębiorstw, powinny w ciągu miesiąca wystąpić o wydanie zaświadczenia o możliwości zajmowania stanowiska referenta prawnego przed złożeniem egzaminu.

4. Wnioski, o których mowa w ustępach poprzedzających, powinny być rozpatrzone przez prezesów okręgowych komisji arbitrażowych w ciągu 3 miesięcy od daty otrzymania wniosku.

§ 23. Prezes Głównej Komisji Arbitrażowej określi:

- 1) sposób prowadzenia listy radców prawnych,
- 2) odbywanie aplikacji arbitrażowej z uwzględnieniem przepisu § 17 ust. 1.

§ 24. Zaleca się centralnym organizacjom spółdzielczym zorganizowanie obsługi prawnej jednostek spółdzielczych, a stowarzyszeniom prowadzącym działalność gospodarczą ustalenie obsługi prawnej ich zakładów pracy — na zasadach określonych w niniejszej uchwale i w wytycznych, o których mowa w § 2 ust. 3.

§ 25. Prezes Rady Ministrów może zarządzić stosowanie określonych przepisów uchwały oraz wytycznych, o których mowa w § 2 ust. 3, również w państwowych jednostkach organizacyjnych nie będących przedsiębiorstwami, w zakresie nie uregulowanym przepisami o stosunkach służbowych w tych jednostkach.

§ 26. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1962 r.

Prezes Rady Ministrów: J. Cyrankiewicz